

Студентоцентроване навчання у контексті міждисциплінарної освіти: нові підходи до формування професійних компетентностей

Лисенко Тетяна Анатоліївна¹

Опубліковано	Секція	УДК
29.12.2024	Освіта	378.091.33:378.147

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14568474>

Анотація. У статті розглянуто студентоцентроване навчання як трансформаційний педагогічний підхід, який ставить на перше місце активне залучення здобувачів освіти та формування досвіду. Важливість студентоцентрованого навчання полягає у його фундаментальних принципах і результатах: визнання унікальності кожної особистості здобувача, їх різних потреб, інтересів та стилів навчання. Особистісний розвиток та майбутня професійна самореалізація здійснюються через міждисциплінарну інтеграцію, яка має ключове значення для оптимізації навчального процесу та підвищення ефективності професійної підготовки здобувачів освіти. Інтеграція інноваційних технологій в освітній процес сприяє розвитку нових професійних компетенцій та навичок, шляхом поєднання і доповнення змісту різних навчальних дисциплін. Пристосовуючи навчання до індивідуальних уподобань і можливостей, студентоцентроване навчання сприяє персоналізованому навчальному досвіду, підвищенню мотивації, залученості та, зрештою, академічної успішності та формуванню професійних компетентностей. Особливістю є використання різних активних методів навчання в аудиторії та поза нею: навчання у співпраці, навчання на досвіді, проблемне навчання та низка інших педагогічних методів.

Ключові слова: студентоцентроване навчання, індивідуальна освітня траєкторія, міждисциплінарна освіта, особистість здобувача, професійні компетентності, освітній процес, вища освіта.

Student-centered learning in the context of interdisciplinary education: new approaches to the formation of professional competencies

Annotation. The article discusses student-centered learning as a transformational pedagogical approach that prioritizes the active involvement of students and personalized learning experience. The quality of the educational process is influenced by the content, organizational forms, methods and means of teaching, concepts and teaching technologies, teaching and methodological, material and technical support, and most importantly, the level of productive interaction of all its participants. The importance of student-centered learning lies in its fundamental principles and results: the recognition of the uniqueness of each student's personality, their different needs, interests and learning styles. By adapting learning

¹ Лисенко Тетяна Анатоліївна, старший викладач кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії, Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7700-9332>

to individual preferences and capabilities, student-centered learning contributes to a personalized learning experience, increased motivation, engagement, and ultimately academic performance and the development of professional competencies. The principles of student-centered learning, requirements for students and teachers, as well as challenges and obstacles to the active functioning of student-centered learning in interdisciplinary education are considered.

The organization of the educational process under this paradigm involves the use of teaching methods that activate students and the use of modern digital technologies. A special feature is the use of various active learning methods in and out of the classroom: collaborative learning, experiential learning, problem-based learning, and a number of other pedagogical methods. It is necessary to actively involve students in the educational, research, and management processes of the higher education institution. Their awareness of responsibility for the learning process, the creation of their own professional trajectory aimed at obtaining the desired result, understanding the value of education for the further development of professional competencies, and their willingness to engage in constructive dialogue and productive cooperation with teachers create a modern paradigm of the quality of the educational process. Quantitative and qualitative tools for characterizing the success of student-centered learning are identified.

Keywords: student-centered learning, individual educational trajectory, interdisciplinary education, student's personality, professional competencies, educational process, higher education.

Вступ

Постановка проблеми. Розвиток сучасної освіти вимагає результативної підготовки фахівців. Соціально обумовлені цілі професійного розвитку зумовлюють врахування особистісного, теоретичного і практичного аспектів, де студенту відводиться центральне місце у формуванні компетентностей та індивідуальної позиції. Концепція студентоцентрованого навчання як нова парадигма освітнього процесу спрямована на формування компетентного й конкурентоспроможного фахівця. Студентоцентроване навчання зосереджує увагу на активній залученості студентів у процес власного навчання, що сприяє розвитку критичного мислення, встановленню ефективної співпраці, набуттю практичного досвіду та врахуванню індивідуальних потреб і зацікавлень кожного студента. Студенти, залучені в таку модель навчання, розвивають прагнення до самовдосконалення, удосконалюють навички критичного аналізу й отримують важливий арсенал soft & hard skills, практичного досвіду для вирішення складних проблемних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти досліджуваного питання розглянуті українськими та закордонними науковцями. О. Песцова-Світалка проаналізувала студентоцентрованого навчання в системі фахової підготовки у закладах вищої освіти. М. Бойко окреслено студентоцентровану модель освіти, кількісні та якісні інструменти запровадження студентоцентрованого навчання. С. Совгиря, Н. Винник, Г. Задворнова, Р. Грінько визначили проблеми й суперечності застосування студентоцентрованого навчання в сучасній українській освіті. С. Wulf охарактеризувала особливості та виклики студентоорієнтованого навчання. Г. Шевчук розглянула суть індивідуальної освітньої траєкторії, її особливості, основні принципи, які необхідно дотримуватися для її розробки. І. Голубева та М. Васюкова обґрунтували переваги запровадження інтегративних технологій у навчальний процес при створенні робочих програм навчальних дисциплін за вибором, особливості використання міждисциплінарної інтеграції професійної підготовки фахівців.

Мета статті – розглянути особливості студентоцентрованого навчання, його роль у формуванні професійних компетентностей.

Результати

Оскільки міждисциплінарне навчання відбувається у зв'язку між дисциплінами, від студентів очікується синтез та інтеграція не лише абстрактних знань і теорій, що використовуються в різних дисциплінах, а й способів отримання знань і теорій, їх викладання та використання в цих науках. У порівнянні з традиційними підходами, міждисциплінарність освіти розширює те, що студенти вивчають, дозволяючи їм вирішувати проблеми, які не вписуються чітко в один предмет. Це змінює також те, як студенти навчаються, синтезуючи різні погляди, навчає їх більш критично мислити, змушує їх відкинути упереджені думки. Відповідно, дозволяє успішно навчатися, отримувати глибше розуміння матеріалу, бути відкритими до нових ідей, концепцій і способів вирішення завдань.

Студентськоорієнтоване навчання є трансформаційним процесом, який покращує освітнє середовище для студентів, спрямований на розвиток їхньої незалежності та навичок критичного мислення за допомогою продуктивної методології, яка включає в себе інноваційні стратегії розробки навчальних програм, викладання та загального навчання [1, с. 156]. Суть студентоцентризму виявляється у такій моделі розвитку освіти, де здобувач вищої освіти є активним учасником науково-освітнього та культурно-мистецького процесу, тобто перетворюється з об'єкта на суб'єкт навчальної діяльності [2].

Рис. 1. Цілі студентоцентричної моделі освіти

Джерело: : сформовано автором на основі [2]

«Студентоцентрирована» спрямованість означає самостійність, комфортність і індивідуалізацію програм, збільшення рівня свободи здобувачів відносно вибору ними різних освітніх траєкторій. Індивідуальна освітня траєкторія забезпечує студентові позиції суб'єкта розробки та реалізації освітнього стандарту за умови здійснення педагогічної підтримки викладачем, самовизначення і самореалізації. Розвиток особистісного потенціалу та досягнення індивідуальних освітніх цілей реалізуються

через надання здобувачам вищої освіти можливості самостійного вибору навчальних дисциплін [3].

Сучасна система вищої освіти пропонує широкий спектр можливостей для побудови індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента. Однією з ключових складових цього процесу є формування індивідуального освітнього маршруту, який охоплює всі елементи освітньої програми, такі як навчальні дисципліни, практичні заняття, курсові проекти та кваліфікаційні роботи. Цей маршрут проектується в межах індивідуальної програми навчання, що базується на особистісно-професійному саморозвитку й вихованні студента протягом визначеного періоду (місяця, семестру або навчального року). Як правило, індивідуальний освітній маршрут характеризується чіткою структурою. Вона включає перелік усіх необхідних завдань, конкретизовані терміни їх виконання, вимоги до рівня виконання, критерії оцінювання, а також форму й спосіб надання звітності. Окрім цього, передбачено визначення строків звітності, докладний план виконання кожного завдання, який описує зміст діяльності на кожному етапі роботи та встановлює відповідний часовий ресурс для виконання цих завдань.

Особлива увага приділяється формуванню компетентностей у процесі вивчення окремих предметів і можливим шляхам їх розширення. Також досліджуються інформаційно-комунікаційні можливості здобувача освіти, усвідомлення ним власних перспектив та готовність до активної участі у побудові свого успішного освітнього шляху. Важливо розглядати гнучкість та адаптивність освітньої програми відповідно до сучасних вимог ринку праці, можливість її індивідуалізації та включення творчих елементів у навчально-виховний процес. Крім цього, залучення студентів до тренінгів сприяє розвитку практичних навичок і підвищенню їхньої професійної спроможності.

У підході до навчання, орієнтованому на студента, завдяки міждисциплінарності сучасний викладач має можливість сформувати такі компетентності у здобувачів як високий рівень самоорганізації, командна робота, розвинені комунікативні навички, професійна грамотність тощо, враховуючи індивідуальні особистості студента і його персональні ініціативи [5, с. 286]. Основною метою такої освіти є створення умов, які сприяють ефективному отриманню знань та успішному розвитку професійних навичок і компетенцій, забезпечуючи при цьому свободу студентів у досягненні цілей [6].

Виділяють риси студентоцентрованого навчання [7]:

Акцент на проектному, міждисциплінарному навчанні.

Глибокий зв'язок між навчальною програмою та інтересами студентів.

Оцінювання виступає як інструмент вимірювання рівня володіння знаннями, розуміння необхідності допомоги в навчальному зростанні здобувачам.

Змістовні платформи зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу.

Навчальні плани, адаптовані до кожного здобувача освіти.

Гнучкість та адаптивність, що особливо яскраво проявляється під час переходу до віртуального навчання.

Як зазначає, С. Wulf [8, с. 48-49] навчання, орієнтоване на студента, базується на конструктивістських поглядах: активність студентів у процесі набуття знань; саморегульованість та автономність навчального процесу, соціальній взаємодії; врахування соціальних, емоційних та мотиваційних аспектів процесу навчання разом з когнітивними факторами; врахування різних попередніх знань та досвіду; партнерські стосунки між викладачами та студентами у відкритому та гнучкому форматі, компетентісно орієнтоване навчальне середовище. Розглянемо принципи студентоцентричного навчання (рис. 2):

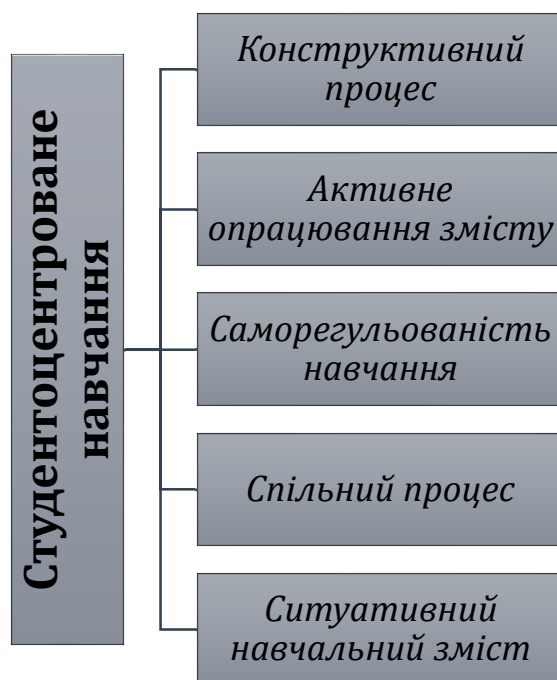

Рис. 2 Принципи студентоцентрованого навчання

**Джерело: сформовано автором на основі [8]*

Навчання як конструктивний процес. Навчання є складним і багатогранним конструктивним процесом, який передбачає активну участь індивіда в побудові власних знань. Процес навчання відбувається індивідуально, поєднуючи новий досвід з вже існуючими знаннями, отриманими з різних сфер науки, практики та повсякденного життя. Цей синтез дозволяє створити нову, більш цілісну структуру розуміння, яка враховує як абстрактні концепції, так і практичні аспекти.

Нова інформація повинна бути логічно пов'язана з уже набутими даними, враженнями та висновками, адже саме цей зв'язок забезпечує ефективне засвоєння та довготривале збереження знань. Наприклад, використання реальних прикладів чи ситуацій із досвіду студента може суттєво полегшити процес інтеграції нової інформації. Крім того, це стимулює критичне мислення, коли студент не лише засвоює нові факти, але й аналізує їхню відповідність власним уявленням.

Оскільки кожна людина має унікальний досвід, набутий у різних контекстах, і спирається на різні попередні знання, процес обробки нової інформації також є індивідуальним. Це означає, що структури знань формуються як унікальні інтерпретації реальності, які відображають особисте бачення світу. У цьому контексті навчання стає не лише механічним засвоєнням фактів, а й творчим процесом, що дозволяє студенту знайти власне розуміння складних явищ та ідей.

Конструктивний підхід до навчання підкреслює важливість активної участі студента у власному освітньому процесі, взаємодії нового з уже відомим і розвитку індивідуальної здатності до осмислення отриманих знань. Це сприяє не лише академічному прогресу, але й формуванню самостійного мислення, яке має важливе значення у реальному житті.

Навчання як активне опрацювання змісту. Навчання – це не просто процес отримання нової інформації, але й активна робота над її обробкою, осмисленням і інтеграцією у вже існуючі знання. Воно передбачає, що інформація, яка підлягає засвоєнню і збереженню, повинна бути не лише пасивно сприйнята, але й активно

оброблена, перевірена на практиці та адаптована до особистих потреб і контексту. Саме активне залучення до процесу навчання створює умови для його ефективності.

Пасивне сприйняття інформації, наприклад, просто читання тексту або прослуховування лекції, зазвичай призводить до поверхневого розуміння. Для справжнього засвоєння необхідно активно взаємодіяти з навчальним матеріалом, задаючи питання, аналізуючи та шукаючи зв'язки між новою інформацією і вже відомими знаннями. Це можуть бути такі дії, як підготовка конспектів, створення схем, обговорення матеріалу з іншими або застосування знань у практичних ситуаціях. Кожна з цих форм активного навчання сприяє глибшому розумінню і тривалішому збереженню знань.

Особливу роль у цьому процесі відіграє інтеграція знань з різних сфер і дисциплін. Наприклад, вивчаючи складний міждисциплінарний матеріал, студент активно шукає спільні точки дотику між теоріями, поняттями та методами різних галузей. Це дозволяє формувати нові, більш комплексні уявлення та застосовувати ці знання у розв'язанні реальних проблем. Інтеграція стає містком між абстрактним розумінням та практичним використанням.

Крім того, навчання як активне опрацювання змісту вимагає розвитку критичного мислення. Це означає, що студент не лише засвоює інформацію, але й оцінює її якість, достовірність, практичність і значення. Такий підхід допомагає не тільки краще зрозуміти матеріал, але й навчитися самостійно формувати нові знання, що особливо важливо у швидко змінюваному світі.

Навчання є інтерактивним процесом, де активність є ключовою складовою. Лише через активне вивчення, осмислення і застосування навчального матеріалу з різних сфер студент може перетворити отримані знання на інструмент для власного розвитку, вдосконалення навичок і вирішення практичних завдань у реальному житті.

Навчання є саморегульованим. Навчання є ефективним і продуктивним, коли здобувачі освіти здатні самостійно управляти своїм навчальним процесом. Саморегульоване навчання передбачає, що студенти самі ініціюють і стимулюють свій процес здобуття знань, визначаючи, коли, що і як вони будуть вивчати. Такий підхід дозволяє максимально враховувати їхні інтереси, потреби та попередній досвід, створюючи умови для більш осмисленого і персоналізованого навчання.

Саморегуляція охоплює кілька ключових аспектів. По-перше, це планування навчального процесу: студенти самостійно визначають цілі, ставлять завдання і створюють стратегії для їх досягнення. Наприклад, вони можуть вирішити приділити більше часу темам, які є складними або цікавими, і адаптувати свій графік відповідно до особистих обставин. Такий підхід допомагає не лише краще організувати процес, але й сприяє розвитку навичок тайм-менеджменту.

По-друге, саморегульоване навчання передбачає моніторинг прогресу. Студенти оцінюють, наскільки ефективно вони засвоюють матеріал, і при необхідності коригують свої методи чи темп навчання. Це може включати, наприклад, пошук додаткових джерел інформації, перегляд пройденого матеріалу або звернення за допомогою до викладача чи однокурсників. Така рефлексія стимулює самосвідомість і відповідальність за власний успіх.

Третій аспект – це мотивація, яка у саморегульованому навчанні грає вирішальну роль. Замість зовнішніх стимулів, таких як оцінки чи контроль викладача, студенти знаходять внутрішні джерела мотивації: інтерес до предмету, бажання досягти професійних цілей чи особистісного розвитку. Цей внутрішній драйв робить процес навчання більш захоплюючим і довготривалим.

Крім того, саморегульоване навчання враховує попередній досвід студентів. Вони можуть базуватися на вже набутому багажі знань і навичок, адаптуючи нову інформацію до своєї практики або повсякденного життя. Наприклад, студенти з практичним

досвідом у певній галузі можуть швидше опанувати складні концепції, оскільки вони бачать їхнє застосування у реальних ситуаціях.

Саморегульоване навчання створює умови для індивідуального підходу до здобуття знань, розвитку критичного мислення і самостійності. Це процес, який дозволяє студентам не просто отримувати інформацію, а ставати активними учасниками власного освітнього шляху, забезпечуючи їм можливість досягати більш високих результатів у навчанні та майбутній професійній діяльності.

Навчання як процес співпраці. Навчання є не лише індивідуальним, а й глибоко соціальним процесом, який розвивається через постійну співпрацю між усіма учасниками освітнього середовища. У цьому процесі відбувається не тільки обмін навчальним змістом, але й передача цінностей, очікувань, поглядів та емоційного настрою. Таке навчання створює атмосферу взаєморозуміння, підтримки й колективної роботи, яка сприяє більш ефективному засвоєнню знань.

Процес співпраці дозволяє учасникам навчання ділитися знаннями, ідеями та досвідом, що забезпечує більш глибоке розуміння матеріалу. Наприклад, під час групових обговорень студенти можуть пояснювати один одному складні поняття, доповнюючи знання, які вони отримали індивідуально. Це допомагає кожному учаснику не лише навчитися, але й навчати інших, що зміцнює засвоєння матеріалу.

"Навчання у взаєминах" – це не лише взаємодія між здобувачами знань, але й між здобувачами та викладачем. Викладач, крім передачі змісту, задає тон емоційній атмосфері навчання, формує очікування і створює простір для відкритого обміну думками. У свою чергу, студенти впливають один на одного своїми поглядами, рівнем зацікавленості та підтримкою, що може стимулювати бажання до навчання.

Взаємодія між здобувачами освіти створює умови для виникнення синергії – коли результат групової роботи значно перевищує суму індивідуальних внесків. Спільні проекти, обговорення кейсів, мозкові штурми дозволяють знаходити нові підходи та рішення, які часто залишаються недосяжними для однієї людини. Це розвиває навички комунікації, роботи в команді та критичного мислення.

У процесі співпраці учасники не лише отримують знання, але й формують соціальні цінності: відповідальність, емпатію, терпимість до різних точок зору. Вони вчаться конструктивно висловлювати свої думки, слухати інших і знаходити компроміси. Таке навчання сприяє не лише академічному прогресу, але й розвитку особистості.

У процесі співпраці викладач виступає не просто джерелом знань, а координатором, який допомагає направляти обговорення, задає питання, стимулює думати ширше та глибше. Його завдання – створити середовище, де кожен здобувач відчуває себе включеним у процес і має можливість висловити свою точку зору.

Навчання як процес співпраці є ключовим для створення динамічного та інтерактивного освітнього середовища. У такій взаємодії учасники не лише здобувають знання, але й розвивають цінні соціальні навички, здобувають емоційну підтримку і вчаться працювати разом. Це забезпечує не тільки академічний успіх, але й готує студентів до ефективної взаємодії у майбутній професійній діяльності.

Зміст навчання є ситуативним. Навчання завжди відбувається в певному контексті, що безпосередньо впливає на його зміст і процес. Відповідно, можливі труднощі з перенесенням знань в інші дисципліни вважаються «нормальною» ситуацією в процесі навчання і повинні вирішуватися шляхом відповідного проектування навчального середовища. Щоб мінімізувати розбіжності між знаннями та поведінкою, навчання має відбуватися в змісті й структурі, максимально орієнтованих на практичне застосування [8, с. 48-49]. Серед кількісних та якісних інструментів для характеристики успішності результатів студентоцентрованого навчання виділяють: можливість формування власних освітніх траєкторій студентом; забезпечення сучасними інтерактивними методиками; сприяння активній участі та впливу студентства на

формування змісту навчання; ресурсна (фінансова, кадрова) підтримка створення комфортного середовища; стимулювання академічної мобільності, її організаційне забезпечення; мотивація до соціальної активності, громадської та політичної діяльності, включення в волонтерську та просвітницьку роботи тощо; сприяти внутрішній потребі в дослідницькому пошуку та здійсненні наукової роботи [2; 9, с. 58; 10, с. 43].

Програма індивідуальної траєкторії навчання студентів передбачає, що під час опанування певної теми студент має можливість об'єднувати дані з різних дисциплін. Окрім цього, здобувач має змогу обирати підхід: образне чи логічне пізнання, поглиблене або енциклопедичне вивчення, ознайомлювальний чи вибірковий або розширений спосіб засвоєння тематичного матеріалу тощо. Водночас збереження міждисциплінарної логіки, її змістовних основ реалізується через визначений обсяг базових освітніх елементів і пов'язаних із ними проблем, які разом з індивідуальною траєкторією студента забезпечують досягнення нормативного освітнього рівня. Результати освітньої діяльності студентів варіюються не лише за обсягом, але й за змістом, що обумовлено їхніми індивідуальними здібностями та специфікою завдань, які відповідають цим здібностям. У цьому контексті викладач має діяти як фахівець, який здатний запропонувати студенту різноманітні види діяльності з метою засвоєння навчального матеріалу: як емоційно-образні, так і логічно-обґрунтовані. Важливим залишається пріоритетність способів діяльності для кожного окремого здобувача, дозволяючи йому самостійно обирати ті методи, які найкраще відповідають їхнім особливостям при роботі з однаковими навчальними об'єктами різних дисциплін. Така модель сприяє переходу від уніфікованої освітньої траєкторії, яка відрізняється лише обсягом засвоєння стандартів, до створення індивідуальних освітніх траєкторій, зокрема, у контексті міждисциплінарної освіти [11, с. 12]. Цей підхід формує у студентів особистісно орієнтовані навчальні результати, які відзначаються як за кількісними, так і за якісними параметрами.

Як ключовий механізм, міждисциплінарна інтеграція збагачує зміст освітнього процесу завдяки взаємному доповненню знань однієї дисципліни інформацією з інших галузей. Формуючи єдину інформаційну структуру, цей підхід сприяє формуванню та розвитку hard та soft skills у майбутніх фахівців. Відповідно, навчання формує здатність здобувачів освіти до системного аналізу і розв'язання завдань із застосуванням міждисциплінарних знань. Основу міждисциплінарної інтеграції складають координація, синтез і систематизація знань навколо визначених інтеграційних центрів, що дозволяє підвищити ефективність засвоєння матеріалу [12, с. 84].

Міждисциплінарна модель формування вибіркової складової індивідуального навчального плану дозволяє студентам обирати дисципліни з загального факультетського каталогу за різними освітніми програмами. Студенти можуть обирати дисципліни економічного або аналітичного спрямування, поглиблювати свої знання в галузях інформаційного профілю тощо.

Для забезпечення ефективної реалізації даної освітньої програми заклад вищої освіти повинен володіти стабільною базою практик, достатньою за кількістю для надання студентам можливості вибору. Процеси професійного самовизначення та адаптації здобувачів під час проходження виробничих і навчальних практик сприяють формуванню компетенцій, необхідних для виконання конкретних видів діяльності. У разі, якщо студенти самостійно обирають місце практики, керуючись власними професійними інтересами, перспективами майбутнього працевлаштування, це суттєво розширює можливості для побудови індивідуальної освітньої траєкторії навчання [12, с. 61].

Рис. 3 Студентоцентроване навчання у контексті міждисциплінарної освіти
*Джерело: власна розробка автора

Таким чином, термін «навчання, орієнтоване на студента» означає широкий спектр освітніх програм, навчального досвіду, підходів до навчання та стратегій академічної підтримки, які призначені для задоволення різних навчальних потреб, інтересів, прагнень окремих студентів і груп студентів. Міждисциплінарність освіти та індивідуальна освітня траєкторія допомагають розкрити індивідуальність студента, доповнити пізнавальний та творчий потенціал у процесі опанування професійною діяльністю. Для досягнення цієї мети заклади освіти, викладачі, консультанти та інші освітні фахівці можуть використовувати широкий спектр міждисциплінарних освітніх методів (проектне навчання, практичні заняття, інтерактивні методи викладання, менторство та інші).

Висновки

Формування ключових професійних компетентностей і досягнення очікуваних результатів навчання здобувачами вищої освіти становлять основу освітньої діяльності сучасних закладів вищої освіти. Студентоцентроване навчання базується на соціокультурно-конструктивістській ідеї про те, що навчання є формою керованої участі в соціокультурній діяльності. Тобто знання в будь-якій дисципліні або їх інтеграції є історичним продуктом соціокультурних процесів, які розвивалися протягом тривалих проміжків часу, зберігаються та передаються. Забезпечуючи активну участь студентів у навчальному процесі, виконанні практичних завдань і розв'язанні проблем, студентоцентроване навчання сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвиває такі важливі навички та професійні компетентності. Досягненню поставлених цілей сприяє необхідність рефлексії та формулювання цілей викладання і навчання. Міждисциплінарна інтеграція виступає ефективним інструментом у формуванні особистості студента як сучасного фахівця.

Список використаних джерел

1. Гула Л. Студентоцентрований підхід до організації самостійної роботи студентів у ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 27, том 2. С. 157-162. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/27.203545>
2. Ільченко А.М. Студентоцентроване навчання як домінанта розвитку вищої освіти. URL <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5849/studentocentrovane-navchannya.pdf>
3. Коростіянець Т. Індивідуальна освітня траєкторія – освітня програма студента. *Науковий вісник Донбасу*. 2013. № 1. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_1_18.
4. Голубева І. М., Васюкова М. М. Міждисциплінарна інтеграція – важливий напрямок у створенні навчальних програм дисциплін за вибором. *Медична освіта*. 2023. № 3. С. 40-46. DOI 10.11603/m.2414-5998.2023.3.14104
5. Совгиря С.М., Винник Н.І., Задворнова Г.П., Грінько Р.М. Проблеми й суперечності студентоцентрованого навчання в сучасній українській вищій школі. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. Полтава, 2022. С. 286-287.
6. Песцова-Світалка О.. Роль студентоцентрованого навчання в системі підготовки фахівців економічних спеціальностей. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-77>
7. Sudderth A. What Is Student Centered Learning and Why Is It Important? URL <https://xqsuperschool.org/teaching-learning/what-is-student-centered-%D1%81/>

8. Wulf C. From Teaching to Learning": Characteristics and Challenges of a Student-Centered Learning Culture. *Inquiry-Based Learning - Undergraduate Research. The German Multidisciplinary Experience*. 2019. P. 47-55.
9. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с
10. Бойко М. М. Студентоцентроване навчання в процесі управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2019. Вип. 4(31). С. 41-45. DOI: 10.15587/2519-4984.2019.176797
11. Коростіянець Т. До постановки проблеми індивідуальних освітніх траєкторій студентів у вищій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 19 (2). С. 9-12.
12. Марчук І., Нагорна Н., Іванова Н. Міждисциплінарна інтеграція у процесі викладання гуманітарних дисциплін в закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. № 1. С. 81-91. DOI: 10.31499/2307-4906.1.2024.302202
13. Шевчук Г. Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації. *Збірник наукових праць "Педагогічні науки"*. 2021. № 95. С. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-95-8>